

Koos Neuvel

Paul de Waart

Min of meer bij toeval belandde hij
in het volkenrecht. Zijn betrokkenheid
bij dit vakgebied is er niet minder om.
Er valt op het terrein van de mensenrechten
nog zoveel te doen, vindt hij.
En Amerika is de grootste dwarsligger.

"Wij waren thuis op zeven kranten geabonneerd. Mijn vader stelde voor de radio een politiek weekoverzicht samen en ik hielp met het verzamelen van de krantenberichten", vertelt hij. De politieke interesse zat er dus al vroeg in, maar aanvankelijk wees niets erop dat de wereldpolitiek zijn terrein zou worden. "In eerste instantie ging ik na het gymnasium iets doen wat met de internationale verhoudingen niets te maken had: ik werd journalist. Bij De Gelderlander beoefende ik streekjournalistiek, bij De Maasbode schreef ik over van alles – van financiën tot ballet – en bij Elsevier deed ik binnenlandreportages. Zelden hield ik mij bezig met het buitenland. Die betrokkenheid kwam pas toen ik internationaal recht studeerde aan de Universiteit van Amsterdam en vervolgens bij het ministerie van Buitenlandse Zaken ging werken." Prof.dr P.J.I.M. de Waart ging per 1 september met emeritaat als hoogleraar volkenrecht van de Vrije Universiteit. Hij geniet een zekere bekendheid uit de media; als er waar ook ter wereld een politiek conflict uitbrak, werd De Waart vaak gevraagd daar zijn volkenrechtelijke licht over te laten schijnen. Vooral de conflicten in het Midden-Oosten hebben altijd zijn bijzon-

dere belangstelling gehad. Zo organiseerde hij in 1988 een conferentie waarvoor hij Israëlsche en Palestijnse wetenschappers uitnodigde, met het doel een dialoog op gang te brengen. Zijn hoogleraarschap zit er nu op. Maar dat wil niet zeggen dat zijn betrokkenheid nu ook verleden tijd is.

"Ik zal de ontwikkelingen nauwlettend blijven volgen. Ik kan moeilijk anders. Het volkenrecht is nu eenmaal geen technische aangelegenheid, maar ligt op het grensvlak van recht en politiek. Het is een vorm van belangstelling die ik niet zo gemakkelijk terzijde kan schuiven. Ik heb collega's die bij hun emeritaat hun hele bibliotheek verkocht hebben en iets anders gingen doen, een nieuw vak studeren, of zich aan de muziek of de kunst wijden. Zelf zie ik mij dat niet doen.

"Het is min of meer door toeval dat ik in het volkenrecht ben verzeild geraakt. Toen ik op het ministerie van Buitenlandse Zaken in aanraking kwam met de wereld van de ontwikkelingssamenwerking, heeft die voor een belangrijk deel mijn volkenrechtelijke belangstelling bepaald. Ik hield mij bezig met de problemen van de Derde Wereld, kwam daar zelf en bezocht melaatsenkampen en de gevangenissen. Zulke momenten waren voor mij cruciaal: ik realiseerde mij dat de bestaande wereldorde niet altijd aan landen of mensen de ruimte bood op eigen kracht de problemen te overwinnen. "Dat soort ervaringen zijn voor mij heel belangrijk geweest. Toen ik bij Buitenlandse Zaken werkte, kwamen er soms missionarissen langs en die vroegen om geld voor de blinde kindertjes in Nairobi. Ons antwoord was dan: dat is meer iets voor de liefdadigheid, wij van het ministerie zijn er voor de structurele hulp. Maar toen ik in dat soort landen kwam, die kampen bezocht en zag wat die steun vermag, toen vroeg ik mij af: heb ik dat wel juist gezien?

"De strafrecht- en privaattjuristen kunnen hun universitaire arbeid combineren met werk in de praktijk. Volkenrechtjuristen hebben die kans veel minder. Het internationaal gerechtshof heeft niet zo'n leger van juristen nodig. Als je louter vanuit de universitaire studie doorrolt naar het volkenrecht, bestaat het gevaar dat je de problemen te abstract gaat benaderen. Zo'n ervaring als het bezoeken van derde-wereldlanden geeft een belangrijke dimensie aan de beoefening van het volkenrecht. Zelf had ik die ervaring in ieder geval nooit willen missen."